

CURS DE DREPT CIVIL
INTRODUCERE ÎN DREPTUL CIVIL

Prof. univ. dr. CORNELIU TURIANU

**CURS DE DREPT CIVIL
INTRODUCERE ÎN
DREPTUL CIVIL**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2016**

Colecția ȘTIINȚE JURIDICE ȘI ADMINISTRATIVE

Redactor: Monica Stoian
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Curs de drept civil : introducere în dreptul civil /
Corneliu Turianu. - București : Editura Universitară, 2016
Conține bibliografie
ISBN 978-606-28-0433-6

347(498)(075.8)

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062804336

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2016
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

CAPITOLUL I. DREPTUL CIVIL – PRINCIPALA RAMURĂ DE DREPT PRIVAT

§1.NOȚIUNEA ȘI OBIECTUL DREPTULUI CIVIL	9
§2.POZIȚIA DREPTULUI CIVIL DE „DREPT COMUN”.....	12
§3.PRINCIPIILE DREPTULUI CIVIL.....	13

CAPITOLUL II. TEORIA LEGII CIVILE

§1.IZVOARELE DREPTULUI CIVIL.....	24
1. <i>Sensurile expresiei „izvor de drept civil”</i>	24
2. <i>Formele de exprimare a izvoarelor dreptului civil</i>	24
§2.APLICAREA LEGII CIVILE	29
1. <i>Aplicarea legii civile în timp</i>	30
2. <i>Aplicarea legii civile în spațiu</i>	40
§3.INTERPRETAREA LEGII CIVILE	42
1. <i>Definiția interpretării legii civile</i>	42
2. <i>Necesitatea interpretării legii civile</i>	43
3. <i>Clasificarea interpretării legii civile</i>	44

CAPITOLUL III. RAPORTUL JURIDIC CIVIL

§1.NOȚIUNE ȘI CARACTERE	51
1. <i>Noțiunea de raport juridic civil</i>	51
2. <i>Caracterele raportului juridic civil</i>	52
§2.STRUCTURA RAPORTULUI JURIDIC CIVIL	56
1. <i>Subiecții raportului juridic civil</i>	56
2. <i>Conținutul raportului juridic civil</i>	75
3. <i>Obiectul raportului juridic civil</i>	100
4. <i>Publicitatea drepturilor, a actelor și a faptelor juridice</i>	116

CAPITOLUL IV. IZVOARELE ȘI PROBA RAPORTURILOR JURIDICE CIVILE CONCRETE

§1.IZVOARELE RAPORTURILOR JURIDICE CIVILE CONCRETE.....	119
1. <i>Noțiuni generale.....</i>	119
2. <i>Definiția izvorului raportului juridic civil concret</i>	120
3. <i>Clasificarea izvoarelor raporturilor juridice civile concrete.....</i>	121
§2.PROBA RAPORTULUI JURIDIC CIVIL CONCRET	123
1. <i>Noțiuni generale.....</i>	123
2. <i>Mijloace de probă</i>	132

CAPITOLUL V. PUBLICITATEA DREPTURILOR, A ACTELOR ȘI A FAPTELOR JURIDICE

CAPITOLUL VI. ACTUL JURIDIC CIVIL

§1.DEFINIȚIA ACTULUI JURIDIC CIVIL	160
§2.CLASIFICAREA ACTELOR JURIDICE CIVILE...	162
§3.CONDIȚIILE (ELEMENTELE) ACTULUI JURIDIC CIVIL	171
1. <i>Capacitatea de a încheia actul juridic</i>	172
2. <i>Consimțământul</i>	177
3. <i>Obiectul actului juridic civil</i>	192
4. <i>Cauza (scopul) actului juridic civil</i>	197
§4.FORMA ACTULUI JURIDIC CIVIL	200
1. <i>Forma cerută ad validitatem</i>	202
2. <i>Forma cerută ad probationem.....</i>	204
3. <i>Forma cerută pentru opozabilitatea față de terți</i>	205
§5.MODALITĂȚILE ACTULUI JURIDIC CIVIL.....	206
1. <i>Termenul.....</i>	206
2. <i>Condiția</i>	209
3. <i>Sarcina</i>	211
§6.EFECTELE ACTULUI JURIDIC CIVIL	212
1. <i>Reguli de determinare a efectelor actului juridic civil ...</i>	212
2. <i>Principiile efectelor actului juridic civil</i>	213

CAPITOLUL VII. NULITATEA ACTULUI JURIDIC CIVIL

§1.CATEGORII DE NULITĂȚI ALE ACTULUI JURIDIC CIVIL	219
§2. CAUZELE DE NULITATE	221
1. <i>Cauze de nulitate absolută</i>	221
2. <i>Cauze de nulitate relativă</i>	223
§3.REGIMUL JURIDIC AL NULITĂȚII	224
1. <i>Regimul juridic al nulității absolute</i>	224
2. <i>Regimul juridic al nulității relative</i>	225
§4.EFECTELE NULITĂȚII	226
1. <i>Noțiunea efectelor nulității actului juridic civil</i>	226
2. <i>Principiile efectelor nulității și excepțiile lor</i>	228
3. <i>Principii de drept care înlătură regula quod nullum est, nullum producit effectum</i>	231

CAPITOLUL VIII. INTERPRETAREA ACTELOR JURIDICE

§1.NOȚIUNEA DE INTERPRETARE A ACTELOR JURIDICE	235
§2.DELIMITAREA NOȚIUNII DE INTERPRETARE A ACTELOR JURIDICE DE ALTE CONCEPTE	236
1. <i>Probațiunea actului juridic civil</i>	236
2. <i>Calificarea actului juridic civil</i>	237
§3.METODE DE INTERPRETARE	238
§4.PRINCIPALELE REGULI DE INTERPRETARE A ACTULUI JURIDIC CIVIL	239
§5.SUBIECTELE, OBIECTUL ȘI LIMITELE INTERPRETĂRII	242

CAPITOLUL IX. DESPRE PRESCRIPIȚIA EXTINGTIVĂ, DECĂDERE ȘI CALCULUL TERMENELOR

§1.PRESCRIPIȚIA EXTINGTIVĂ	244
1. <i>Dispoziții generale</i>	244

2. <i>Termenul de prescripție extinctivă</i>	248
3. <i>Cursul prescripției extinctive</i>	251
§2.REGIMUL GENERAL AL TERMENELOR DE DECĂDERE	262
1. <i>Definiție și delimitarea față de prescripția extinctivă</i>	262
2. <i>Instituirea termenului de decădere și limita stabilirii termenelor de decădere</i>	263
3. <i>Regimul termenelor de decădere</i>	263
4. <i>Renunțarea la beneficiul decăderii</i>	264
5. <i>Invocarea decăderii</i>	264
§3.CALCULUL TERMENELOR	265
1. <i>Termenul stabilit pe săptămâni, luni sau ani</i>	265
2. <i>Termenele stabilite pe zile și termenele stabilite pe ore.</i>	265
3. <i>Prezumția efectuării în termen a actelor</i>	266
CAPITOLUL X. DISPOZIȚII DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT	
§1.DISPOZIȚII GENERALE	267
§2.CONFLICTE DE LEGI	272
1. <i>Persoanele</i>	272
2. <i>Actul juridic</i>	273
3. <i>Prescripția extinctivă</i>	274
TESTE GRILĂ	275

CAPITOLUL I

DREPTUL CIVIL – PRINCIPALA RAMURĂ DE DREPT PRIVAT

§1. NOȚIUNEA ȘI OBIECTUL DREPTULUI CIVIL

Sistemul dreptului românesc¹ este alcătuit din mai multe ramuri, diferențierea pe ramuri a normelor juridice făcându-se după anumite criterii.

Dreptul civil este *acea ramură a sistemului dreptului care reglementează raporturile patrimoniale și nepatrimoniale dintre persoane, ca subiecte de drept civil* (art.2).

Conciziunea definiției impune explicarea ei, a elementelor sale.

a) Mai întâi, expresia „*drept civil*” desemnează *ramura de drept civil*² a sistemului de drept românesc, adică totalitatea ori ansamblul normelor juridice din acest domeniu.

¹ Prin „sistemul dreptului românesc” înțelegem totalitatea normelor juridice adoptate de statul român, norme rânduite în cadrul ramurilor de drept care, la rândul lor, sunt alcătuite din instituții juridice.

² Prin ramură de drept se înțelege totalitatea normelor juridice care reglementează un anumit domeniu de relații sociale. Astfel, de pildă, ramura de drept civil, drept penal, drept administrativ etc.

Normele dreptului civil sunt cuprinse în „izvoarele dreptului civil” (Codul civil și alte legi). Acestea formează *conținutul* dreptului civil.

Totalitatea normelor de drept civil este ordonată în *instituțiile dreptului civil*, adică grupe de norme de drept civil care reglementează *subdiviziuni* ale obiectului dreptului civil.

În ordinea studiului lor (în facultate) instituțiile dreptului civil sunt următoarele: raportul juridic civil; actul juridic civil; prescripția extinctivă, subiectele dreptului civil; drepturile reale principale; obligațiile civile, în general; contractele civile speciale; succesiunile (dreptul de moștenire).

b) Cel de-al doilea element al definiției privește *obiectul dreptului civil*, care este format din raporturi patrimoniale și raporturi nepatrimoniale (numite și „personale nepatrimoniale”), stabilite între persoane, ca subiecte de drept civil, aflate pe poziții de egalitate juridică.

Norma de la art.2 din Codul civil¹, care are ca denumire marginală „obiectul și conținutul Codului civil”, stipulează că: „*Dispozițiile prezentului cod reglementează raporturile patrimoniale și nepatrimoniale dintre persoane, ca subiecte de drept civil*” (alin.1).

Este *patrimonial*² acel raport al cărui conținut poate fi evaluat în bani, adică pecuniar (de exemplu, raportul născut

¹ *Brevitatis causa*, pentru evitarea confuziilor, în continuare, în cuprinsul studiului, referirile la actualul Cod civil român se vor face cu ajutorul abrevierii „C.civ.”, iar la Codul civil român de la 1864 cu ajutorul expresiei „vechiul Cod civil”.

² Raporturile *patrimoniale* civile sunt alcătuite din următoarele subdiviziuni: *raporturile reale*, adică acelea care au în conținutul lor drepturile reale (dreptul de proprietate și celelalte drepturi reale principale); *raporturile obligaționale* (sau de obligații), care conțin

din contractul de vânzare sau dintr-un fapt ilicit ce cauzează un prejudiciu material).

Este *nepatrimonial*¹ acel raport al cărui conținut nu poate fi evaluat în bani (de exemplu, raportul ce are în conținutul său dreptul la nume ori denumire sau dreptul la domiciliu ori sediu).

Subliniem că dreptul civil *nu* reglementează *toate* raporturile patrimoniale și nepatrimoniale din societate. Și alte ramuri de drept reglementează astfel de raporturi, precum dreptul comercial, dreptul familiei etc.

c) Cel de-al treilea element al definiției privește *subiectele* raportului de drept civil, care sunt *persoanele fizice și persoanele juridice*.

Așadar, pentru dreptul civil, este subiect nu numai omul privat *individual* („persoană fizică”), ci și *colectivul de oameni* care, întrunind condițiile cerute de lege, are calitatea de subiect *colectiv* de drept civil („persoană juridică”), iar potrivit art.3 Cod civil – intitulat marginal – ***aplicarea generală a Codului civil*** – „*Dispozițiile prezentului cod se aplică și raporturilor dintre profesioniști, precum și raporturilor dintre aceștia și orice alte subiecte*

drepturile de creanță (este de creanță dreptul subiectiv în virtutea căruia subiectul activ – creditor – poate cere subiectului pasiv – debitor – să dea, să facă sau să nu facă ceva), indiferent de izvorul lor – act juridic sau fapt juridic (licit sau ilicit).

¹ Raporturile *nepatrimoniale* sunt alcătuite din următoarele subdiviziuni: raporturi care privesc *existența și integritatea subiectelor de drept civil*, adică acelea care au în conținutul lor drepturi personale nepatrimoniale precum: dreptul la viață, sănătate, reputație; *raporturi de identificare*, cu ajutorul cărora se individualizează subiectele de drept civil, cum sunt drepturile la nume, denumire, sediu etc.; *raporturi generate de creația intelectuală*, care conțin drepturi personale nepatrimoniale ce au ca izvor opera științifică, literară, artistică etc. (de exemplu, dreptul la paternitatea operei).

de drept civil” (alin.1); „Sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere” (alin.2); „Constituie exploatarea unei întreprinderi exercitarea sistematică, de către una sau mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu un scop lucrativ” (alin.3).

d) În fine, al patrulea element al definiției se referă la *poziția juridică a subiecților* raportului de drept civil, care este de *egalitatea juridică*, adică de nesubordonarea unei părți față de cealaltă. Altfel spus, în raportul de drept civil părțile se află pe *picioar de egalitate juridică*.

Egalitatea juridică a părților este atât *metoda de reglementare* specifică dreptului civil, cât și *trăsătura caracteristică* a raportului de drept civil.

§2. POZIȚIA DREPTULUI CIVIL DE „DREPT COMUN”

Norma de la art.1 din Codul civil în vigoare, care are ca denumire marginală „obiectul și conținutul Codului civil” stipulează în alin.2 că *„Prezentul cod este alcătuit dintr-un ansamblu de reguli care constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera sau spiritul dispozițiilor sale”*.

Pe cale de consecință, dreptul civil are rolul de a fi *„drept comun”* în materie de drepturi juridice între subiecții de drept.

Poziția ori funcția dreptului civil de a fi *„drept comun”* se exprimă în următoarea idee: atunci când o altă ramură de drept nu conține norme proprii care să

reglementeze un anumit aspect al unui raport juridic, se apelează la norma corespunzătoare din dreptul civil.

Într-o exprimare plastică, putem spune că dreptul civil „împrumută” norme ale sale altor ramuri de drept, când acestea n-au norme proprii pentru un caz ori aspect, ori invers, alte ramuri de drept „împrumută” norme de la dreptul civil.

§3. PRINCIPIILE DREPTULUI CIVIL

După structura sa interioară dreptul constă din principii de drept și norme juridice. Cuvântul „principiu” evocă întotdeauna o regulă generală mai importantă decât altele.

În dreptul civil, după părerea noastră, deosebim trei categorii de principii, și anume:

- principiile fundamentale ale dreptului român care au incidență și în dreptul civil;

- principiile generale ale dreptului civil român care sunt idei directoare, de bază, aplicabile tuturor instituțiilor de drept civil;

- reguli de bază – numite, oarecum impropriu, principii – aplicabile uneia sau mai multor instituții de drept civil.

A. Sunt *principii fundamentale ale dreptului român* și își au aplicațiune în întreaga legislație a României: principiul egalității în fața legii, principiul legalității și principiul separației puterilor în stat. Aceste principii sunt înscrise în Constituție și în alte legi.

B. Principiile generale ale dreptului civil sunt idei călăuzitoare pentru întreaga legislație civilă, ele fiind consacrate *in terminis*, de normele dreptului civil¹.

Așadar, aceste principii au vocație generală, ele privind toate instituțiile dreptului civil, chiar dacă nu-și manifestă prezența cu aceeași intensitate.

Au această valoare, credem noi, următoarele: principiul proprietății, principiul egalității în fața legii civile, principiul îmbinării intereselor personale cu cele generale, principiul ocrotirii (garantării) drepturilor subiective civile, principiul bunei-credințe.

a) Principiul egalității în fața legii

Acest principiu este consacrat astfel:

Pentru persoanele fizice, în art.30 din Codul civil: „*Rasa, culoarea, naționalitatea, originea etnică, limba, religia, vârsta, sexul sau orientarea sexuală, opinia, convingerile personale, apartenența politică, sindicală, la o categorie socială ori la o categorie defavorizată, averea, originea socială, gradul de cultură, precum și orice altă situație similară nu au nicio influență asupra capacității civile*”.

Pentru persoanele juridice, acest principiu este consacrat în art.192 din Codul civil, astfel: „*Persoanele juridice legal înființate se supun dispozițiilor aplicabile categoriei din care fac parte, precum și celor cuprinse în prezentul cod, dacă prin lege nu se prevede altfel*”.

¹ A se vedea I. Rosetti-Bălănescu, O. Sachelarie, N. Nedelcu, *Principiile dreptului civil român*, București, 1947, p.25; P.C. Vlachide, *Repetiția principiilor de drept*, Editura Europa Nova, București, 1994, p.24; O. Ungureanu, *Drept civil. Introducere*. Editura All Beck, București, 2000, p.3-11.

b) Principiul proprietății

Acest principiu general este consacrat în Constituție (art.41) și dezvoltat de normele dreptului civil.

Potrivit art.555 alin.1 din Codul civil, „*Proprietatea privată este dreptul titularului de a posedea, folosi sau dispune de un bun în mod evolutiv, absolut și perpetuu, în limitele stabilite de lege*”.

Normele dreptului civil reglementează conținutul dreptului de proprietate – posesia (*usus*), folosința (*fructus*) și dispoziția (*abusus*) – și mijlocul specific de ocrotire a lui care este acțiunea în revendicare (art.563 alin.1 din Codul civil).

Norma de la art.562 din Codul civil, care are ca denumire marginală „stingerea dreptului de proprietate”, dispune că: „*Dreptul de proprietate privată se stinge prin pieirea bunului, dar nu se stinge prin neuz. El poate fi însă dobândit de altul prin uzucapiune sau într-un alt mod în cazurile și condițiile anume determinate de lege*” (alin.1); „*Exproprierea se poate face numai pentru o cauză de utilitate publică stabilită potrivit legii cu justă și prealabilă despăgubire, fixată de comun acord între proprietar și expropriator*” (alin.3).

În art.554 alin.2 din noul Cod civil se subliniază că „*Dacă prin lege nu se prevede altfel, dispozițiile aplicabile dreptului de proprietate privată se aplică și dreptului de proprietate publică, însă numai în măsura în care sunt compatibile cu acesta din urmă*”.

c) Principiul ocrotirii (garantării) drepturilor subiective civile

În afară de Constituție, acest principiu este consacrat în Pactul internațional privind drepturile civile și politice ale omului.

Potrivit art.26 din Pact: *„Toate persoanele sunt egale în fața legii și au, fără discriminare, dreptul la o ocrotire egală din partea legii. În această privință, legea trebuie să interzică orice discriminare și să garanteze tuturor persoanelor o ocrotire egală și eficace contra oricărei discriminări, în special de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare”*.

În caz de încălcare a dreptului subiectiv civil, se poate obține restabilirea lui, pe calea *procesului civil* (reglementat, în principal, de către Codul de procedură civilă).

d) Principiul liberei exercitări a drepturilor subiective civile

Exercitarea drepturilor subiective civile în condițiile stabilite de lege presupune, mai întâi, recunoașterea, garanțarea și ocrotirea lor.

Aceste aspecte sunt reglementate în Pactul internațional privind drepturile civile și politice ale omului. Cel mai important aspect însă este libera exercitare a oricărui drept subiectiv recunoscut, cu respectarea limitelor și condițiilor stabilite de lege¹.

¹ Dintre normele dreptului civil care stabilesc exercitarea drepturilor subiective civile în anumite limite, cu titlu de exemplu, art.555 C.civ., care prevede că „Proprietatea privată este dreptul titularului de a poseda, folosi și dispune de un bun în mod *exclusiv, absolut și perpetuu, în limitele stabilite de lege*” și art.556 din același cod, care prevede că: „*Dreptul de proprietate poate fi exercitat în limitele materiale ale obiectului său. Acestea sunt limitele corporale ale bunului care formează obiectul dreptului de proprietate, cu îngrădirile stabilite prin lege*” (alin.1); „*Prin lege poate fi limitată exercitarea atributelor dreptului de proprietate*” (alin.2); „*Exercitarea dreptului de proprietate poate fi limitată și prin voința proprietarului, cu excepțiile prevăzute de lege*” (alin.3).

Chiar dacă legislația noastră civilă nu conține expres o normă generală referitoare la libera exercitare a drepturilor subiective civile, din economia acestei legislații rezultă că exercitarea liberă a acestor drepturi a devenit o realitate.

Într-adevăr, ideea de libertate se află consacrată ca principiu ce cârmuiește voința părților în formarea actului juridic civil, fiind denumită de autori prin sintagma „principiul libertății încheierii actelor juridice civile” (numit și „principiul autonomiei de voință”).

Acest principiu desemnează, de pe temeiul art.11 („*Nu se poate deroga prin convenții sau acte juridice unilaterale de la legile care interesează ordinea publică sau de la bunele moravuri*”) prerogativa subiectelor de drept de a încheia convenții ori de a face acte unilaterale, sub singura condiție de a respecta dispozițiile imperative ale legii și bunele moravuri.

Urmează ca această situație faptică să fie consacrată expres și cu caracter general în viitoarea legislație civilă.

e) Principiul bunei-credințe

Prezumpția bunei-credințe este stabilită *expresis verbis* în materia uzucapiunii, în art.14 C.civ. care prevede: „*Orice persoană fizică sau persoană juridică trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile civile cu bună-credință, în acord cu ordinea publică și bunele moravuri*” (alin.1); „*Buna-credință se prezumă până la proba contrară*” (alin.2).

Principiul bunei-credințe presupune că părțile unui raport juridic civil trebuie să se comporte cu onestitate, să fie animate de o intenție sinceră și loială; buna-credință se prezumă (*bona fides praesumitur*). Buna-credință este un

concept complex în care faptele psihologice se împletesc cu normele morale¹.

Importanța practică a principiilor enumerate rezidă în:

- interpretarea normelor dreptului civil, atunci când legea este obscură sau primitoare de mai multe sensuri. În astfel de cazuri, organul de jurisdicție trebuie să interpreteze legea în consens cu principiile dreptului civil și nu împotriva acestora;

- suplinirea lacunelor care pot apărea în legislația civilă.

C. În dreptul civil român (ca și în alte ramuri ale dreptului) întâlnim, pe lângă principiile generale ale acestei ramuri de drept, și ***principii ale unei ori unor instituții de drept civil.***

Aceste principii sunt *idei de bază ce se aplică fie numai într-o instituție, fie în două sau mai multe instituții ale dreptului civil.* Deci, ele au o vocație mai redusă decât principiile generale ale dreptului civil care, cum arătam au o vocație generală, ele privind *toate* instituțiile dreptului civil.

Regăsim asemenea principii în cadrul diferitelor instituții de drept civil, precum:

– principiul consensualismului², care privește forma actului juridic civil;

¹ A se vedea D. Gherasim, *Buna-credință în raporturile juridice civile*, Editura Academiei, București, 1981, p.7-18.

² Așa de pildă, în principiu, vânzarea este un contract consensual, putând fi încheiat prin simplul acord de voință al părților (*solo consensu*, de la adv. lat. *solum* – sau *tantum* – numai, doar), fără îndeplinirea vreunei formalități.

Prin excepție de la principiul consensualismului, în cazurile special prevăzute de lege vânzarea devine un contract solemn (de exemplu, terenurile pot fi înstrăinate, sub sancțiunea nulității absolute, numai dacă actul a fost încheiat în formă autentică).

- principiul forței obligatorii¹ (*pacta sunt servanda*, adică convențiile trebuie respectate);
- principiul irevocabilității² și principiul relativității³ (*rebus sic stantibus* – cât timp lucrurile rămân neschimbate, deci rămân așa), care privesc efectele actului juridic civil;

¹ Pornind de la prevederea art.1270 alin.1 C.civ. – „*Contractul valabil încheiat are putere de lege între părțile contractante*” – putem defini principiul forței obligatorii ca fiind *acea regulă potrivit căreia actul juridic legal încheiat se impune autorilor sau autorului actului întocmai ca legea*. Altfel spus, actul juridic civil este obligatoriu, iar nu facultativ. Pentru actele bilaterale-contractele – principiul forței obligatorii se exprimă și în formula, larg răspândită în doctrină, potrivit căreia „contractul este legea părților”.

Pentru analiza principiului consacrat de art.1270 C.civ. (*pacta sunt servanda*) și conexiunile acestuia cu relativitatea efectelor actului juridic, a se vedea P. Vasilescu, *Relativitatea actului juridic*, Editura Rosetti, București, 2000, p.177-192; I. Albu, A. Man, *Utilitatea tehnologiei juridice latine, cu referire specială la adagiile pacta sunt servanda și rebus sic stantibus*, în „Dreptul” nr.2/1996, p.20-27; G. Giurcă (I), Gh. Beleiu (II), *Teoria impreviziunii rebus sic stantibus în dreptul civil*, în „Dreptul” nr.10-11/1933, p.29-36.

² Irevocabilitatea convențiilor este prevăzută de art.1270 alin.2 C.civ.: „*Contractul se modifică sau încetează numai prin acordul părților sau din cauze autorizate de lege*. Așadar, irevocabilitatea este o consecință și în același timp, o garanție a principiului forței obligatorii a actului juridic civil. Cu privire la noțiunea de revocare și principiul irevocabilității actelor juridice, a se vedea T. Tamaș, *Unele considerații referitoare la revocarea unilaterală a contractelor*, în „Dreptul” nr.12/1999, p.52-57.

³ Este consacrat legal în art.973 C.civ.: „*Convențiile n-au efect decât între părțile contractante*”. Principiul relativității efectelor actului poate fi, deci, definit, ca regula potrivit căreia acest act produce efecte numai față de autorii sau autorul actului, el neputând să profite ori să dăuneze altor persoane.

– principiul îmbogățirii fără justă cauză ca izvor de obligații¹;

– principiul *resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis* poate fi definit ca regula de drept în virtutea căreia anularea actului inițial atrage desființarea și a actului subsecvent, următor, datorită legăturii sale cu primul.

În literatura de specialitate se arată că aceasta este o consecință a celorlalte principii ale efectelor nulității, respectiv retroactivitatea efectelor nulității și repunerea în situația anterioară (*restitutio in integrum*), cât și a principiului *nemo plus juris ad alium transferre potest quam ipse habet*, potrivit căruia nimeni nu poate transmite mai multe drepturi decât are el însuși;

– principiul validității aparenței în drept etc.

Avându-se în vedere „puterea creatoare de drept a aparenței, atunci când ea dă naștere unei erori obștești”², aplicare a principiului *error communis facit jus*, doctrina a definit *aparența în drept* ca fiind „o stare de fapt necorespunzătoare unei stări de drept, căreia ordinea juridică îi atribuie totuși efecte de drept spre a ocroti pe terții care, cu bună-credință și fără a li se putea imputa o culpă, s-au încrezut în ea, fiind victimele unei erori obștești și invincibile”³.

¹ Îmbogățirea fără just temei ca izvor de obligații, deși nu este înscrisă expres în Codul civil, se deduce din principiul echității, care stă la baza acestei legiuri, potrivit căruia nici o persoană nu are dreptul să-și mărească patrimoniul în detrimentul altuia.

² M. Eliescu, *Transmisiunea și împărțea moștenirii în dreptul Republicii Socialiste România*, Editura Academiei, București, 1966, p.199.

³ D. Cosma, *Teoria generală a actului juridic civil*, Editura Științifică, București, 1969, p.90.